

Om Lyngholm og dens ejere

Af Troels Ifversen, Lyngholm

Kopi af nedenstående tekst uddeltes til deltagere i sommerturen til Lyngholm, den 16. Juni 1987. Ved en fejl var teksten udeladt i referatet i "Sydthy Årbog 1987", s. 58-60.

Jep Friis, svigersøn til *Niels Høg*, ejede "Lyngholm" og "Grinderslev Kloster". Hans datter blev gift med *Rosenkrantz*, og de ejede 8 ejendomme i Østerild. Rosenkrantz ønskede at flytte disse gårde til Hovsør for at udkonkurrere Thisted som købstad. Det irriterede imidlertid Thisted borgere og ikke mindst Thisted bybeskytter, biskop *Stygge Krumpen*, så for at tage hævn over Rosenkrantz brænder Thisted borgere "Lyngholm" af i 1534.

Kort tid efter falder Rosenkrantz i et slag, og enken gifter sig med ejer af Ørum, *Gyldenstjerne*.

Næste ejer, hvorom der nævnes en hel del, er *Mogens Kaas*. Han byggede laden op af norsk tømmer, tømmeret var færdighugget i Norge og blev sejlet her til Thy på sandskuder.

Det var en meget urolig tid p.g.a. svenskekrigen, og gården blev plyndret.

Mogens Kaas og frue ligger begravet i Hvidbjerg v. Aa kirke, de mindes her med navnetræk på altertavle og prædikestol. De skænkede prædikestolen til kirken i 1639.

På dette tidspunkt truer sandflugten gårdens ydre områder. 1693 fik *Enevold Kaas* et skattefrit år p.g.a. sandflugtens hærgen.

Efter "Kaasernes" eje kom gården på skiftende hænder.

Hans Hansen, der var forpagter af Vestervig Kloster, solgte mange parceller fra "Lyngholm" i 1820 (pengekrise).

1882 blev gården solgt til *Anders Tøfting*, Skibsted, der var født på "Djernæs" i Vang. Han solgte 600 tdr. land til statsplantage. Det var også ham, der byggede bro ved det gamle vadested, Hvidbjerg Mølle bro, sammen med ejeren af "Hvidbjerg Mølle". De første år opkrævede de bropenge, men senere betalte kommunen dem 15 kr./år for at vedligeholde broen.

1900 døde *Anders Tøfting* Skibsted. Hans enke drev gården videre med hjælp fra min far, forvalter *Andreas Theodor Ifversen*.

Den 2. december 1906 købte min far, *Andreas Th. Ifversen* "Lyngholm".

Han var lærersøn fra Serritslev i Vendsyssel, født den 16.01. 1878.

Han holdt utrolig meget af gården og egnen, og i alle år fra 1906 til han døde i 1958 førte han dagbog hver dag. I én af de første dagbøger skriver han:

"Skal alt i gården vel sig føje
hav da med alt et vågent øje".

- og han holdt virkelig øje med alt ude og inde. Han blev gift 1910 med en datter fra "Råstrup" ved Hundborg, *Karen Marie Nørgård*. Hun døde i 1916 af tuberkulose, som var en frygtelig sygdom dengang. De nåede at få 3 børn sammen, 2 sønner og en datter. Den førstefødte søn mistede de som fireårig, og datteren Else var kun et halvt år, da hendes mor døde.

1919 giftede min far sig med en søster til sin første kone, min mor, *Gertrud Nørgård*. De fik 3 drenge sammen, og der var min tvillingbror, Thøger, og jeg de sidste. Min mor døde i 1933 ligeledes af tuberkulose, og far rejste stenen på volden, ligesom voldstedet dette år blev fredet.

Alle år herefter klarede min far sig med skiftende husbestyrerinder. Der er foregået mange drengestreger gennem disse år. Dagbøgerne bærer præg af det. F.eks. nævnes på utallige steder cykelreparation. Da jeg var dreng, kostede det 1,25 kr. at få rettet en cykel ud. Andre steder nævnes, at drengene læser lektier hele dagen!!!

Min far interesserede sig meget for træer. Han plantede overalt. Da han overtog "Lyngholm", var der ikke et træ. I 1918 købte far 100 tdr. land vest for gården. Det var resterne af en gammel gård, der lå hen med lyng, "Overgård". Dette er nu en dejlig plantage, der blev plantet i perioden 1918 - 1923. Min far forsøgte sig også med frugtavl. Han plantede 500 frugttræer i Overgård. Men i en dagbog fra 1938 skrev han, at frugttræerne var en skuffelse.

Ifølge dagbøgerne har arbejdsgangen været meget rytmisk året rundt.

Tærskning om vinteren, hakning af roer og høbjergning om foråret. Ind imellem kom også tørvene og fåreklipningen. Høsten kørte på til sidst i oktober.

Først efter anden verdenskrig nævnes traktor i bøgerne. Da kostede 900 liter petroleum ca. 129 kr.

Under første verdenskrig solgtes en masse tørv fra gården. Under anden verdenskrig solgtes brænde fra Overgård.

Gennem årene blev gården drevet med faste folk + daglejere. I dagbogen fra 1908 er nævnt betingelserne i forbindelse med fæste af en forkarl:

375 kr. /år + 50 øre for hvert leveret svin
+ 50 øre for hver tolv ugers kalv
+ 50 øre for hvert lam over seks uger.

En daglejer gik med helt fra begyndelsen og alle årene frem, det var Mikkel Worm. Han startede med at få 2 kr. pr. dag om vinteren og 5 kr. pr. dag om sommeren. I 1946 fik Mikkel 15 kr. om dagen.

I dag drives gården kvægløst med en fast

mand samt lidt ekstra hjælp i forår og høst. Der er heller ikke ung pige i huset mere, men en dame kommer to formiddage.

Gennem tiderne er der sket så mange ting, at det næsten er umuligt at give en fyldestgørende beskrivelse af alt, men vi håber, at I har nydt turen rundt i de gamle, hyggelige omgivelser, og måske vil I tænke som en journalist engang gjorde, da han gik herfra:

Man føler sommeraftenen svøbe sig om den skønne, gamle gård og det gamle voldsted, der har været tumleplads for mange slægter med ikke lutter blide skæbner.

Kilde: Sydthy Årbog 1988, side 65-66.

Fra aftenturen på »Volden« Lyngholm 1987. Foto: Cbr. Christoffersen